

Шкідники горіха грецького

Україна входить у п'ятірку найбільших світових експортерів очищених плодів волоського горіха і займає четверте місце після таких світових виробників, як США, Китай і Чилі. За обсягами експорту цілих горіхів Україна зберігає 10 місце у світі. Наша країна має сприятливий клімат і всі необхідні умови для вирощування горіхоплідних культур. Проте його вирощування потребує ретельного контролю та дотримання технологій. Вирощування горіха без відповідного догляду сприяє підвищенню шкідливості багатьох хвороб та шкідників. Серед останніх в насадженнях горіха грецького найбільш поширеними є: яблунева плодожерка, мінуюча міль, попелиці та кліщі.

Яблунева плодожерка (*Cydia pomonella*). Гусениці першого покоління проникають у м'який ендокарп, зав'язь і навколоплідник, живлячись ядром плода, що розвивається. Через отвори чорно-бурі екскременти викидаються назовні, плоди опадають. Гусениці другого покоління живляться вже м'якоттю навколоплідника, прогризаючи в ньому ходи і залишаючи на шкаралупі темно-бурі плями, товарні якості горіха знижуються. Шкідник зимує на стадії гусениці. Навесні, на початку травня (період закінчення цвітіння жіночих квіток) метелики першого покоління відкладають яйця, в липні вилітають метелики другого покоління.

Горіхова мінуюча міль (*Gracillaria roscipenella*). Шкідник розвивається в трьох поколіннях (в травні, червні і серпні), але найбільш шкідливими є друге і третє. Гусениці молодшого віку, живлячись внутрішніми тканинами листків, не зачіпають шкірки. Такі пошкодження називаються «мінами». Доросла гусениця не «мінує» листок, а живе у згорнутому листку, об'їдаючи його.

Попелиці. Розрізняють два види попелиць, які живуть на різних сторонах листків горіха. *Calaphis juglandis* живе колоніями буро-жовтого забарвлення на верхній стороні листка. *Chromaphis juglandicola* формує жовті колонії на нижній стороні листка, роблячи її липкою. Пошкоджені листя стають брудними, шкірястими, деформованими. Вздовж центральної жилки листової пластинки тканина темніє і відмирає, засохлі листки передчасно опадають. Попелиця найбільш інтенсивно розмножується у квітні-червні. Чисельність її збільшується до липня, потім зменшується. У жовтні біля бруньок попелиця відкладає запліднені яйця, які зимує. Шкідливість попелиці полягає в пригніченні росту пагонів, передчасному обпаданні листків, зниженні якості плодів, підмерзанні рослин.

Кліщі. Із галових кліщів найбільш поширеними є **повстяний горіховий (*Eriophyes erineus*)** та **горіховий бородавчастий (*Eriophyes tristriatus*)**. При пошкодженні листків кліщем *Eriophyes erineus* на їх поверхні з'являються здуття, на нижній – розростаються епідермальні клітини, утворюються западини, заповнені повстяними волосками світлого кольору, – під ними живуть кліщі. З верхнього боку листка тканини в місцях пошкодження сильно гофровані. При розпусканні бруньок горіха зачатки молодих листків уже мають пошкодження у вигляді ямок, в яких знаходяться

кліщі. В галах, зазвичай, сидить одна самка, рідко дві або три. Повстяні кліщі виходять із галів в серпні, на зиму ховаються під покривними лусочками бруньок. За вегетаційний період розвивається кілька поколінь. Горіховий бородавчастий кліщ – монофаг. В результаті життєдіяльності кліща на листовій пластинці утворюються чисельні темно-коричневі гали, що нагадують маленькі округлі бородавки. Плоди кліщ пошкоджує рідко. Найбільшої шкоди кліщі завдають молодим рослинам.

Для вирішення питання про доцільність застосування хімічних засобів захисту в насадженнях горіха грецького, вибору певних пестицидів та термінів їх застосування, проводять обстеження площі саду з метою визначення чисельності шкідника та наявності корисних комах.

Успіх проведення заходів із захисту насаджень горіха грецького від шкідників залежить від гармонійного поєднання різних методів захисту – агротехнічного, біологічного і хімічного.